

בני ציון יגילו

כבר בגיל שבע... עמד הגרב"צ מוצפי ודרש בפני הציבור בבית הכנסת אהל רחל בירושלים, מאז אינו פוסק ושנים רבות אנו זוכים לשמוע אותו ולהתחזק | בקולו הערב טמון גם הניחוח המיוחד מעולם המוסר והקבלה עם מעשים מרתקים, בטעמים של רבני פורת יוסף ומבית אביו הגדול שבעירק של אותם ימים | להלן צרור מופלא מבית מדרשו, בני ציון יגילו

בחכה. כך גם כלל ישראל אינם נתפסים אלא בפיהם, כאשר הם מדברים דברים אסורים.

סיפר לי יהודי מצרפת, שעוסק בחקר בעלי חיים באוניברסיטה: עשו מחקר על דגים. בנו אקווריום ענק, בגודל של חדר שלם, הכניסו לתוכו סוגים שונים של דגים ועקבו אחריהם. באחד הימים הכניסו לאקווריום קבוצה של דגים טורפים, לא לפני שבנו במרכז האקווריום מחיצת זכוכית אטומה, להפריד בין הדגים הטורפים לבין יתר הדגים.

"ראש הלהקה" של הדגים הטורפים רצה להפגין את כוחו, והסתער על הדג ששחה מעבר למחיצה. כמובן, הוא התנגש בזכוכית וספג מכה קשה. אך הוא לא ויתר! הוא שחה בעוצמה חזקה יותר, מתוך נחישות גדולה להצליח, והפעם ספג מכה קשה יותר. כך השאירו את המחיצה למשך כמה ימים, ובמהלכן ניסו הדגים הטורפים לטרוף את הדגים האחרים, אך כל ניסיון הסתיים במכה עצמית.

לאחר תקופה הוציאו את המחיצה המפרידה, וראה זה פלא: הדגים הטורפים לא ניסו לטרוף את הדגים האחרים! מדוע? הם למדו שכל ניסיון נגיעה בהם – מסתיים

חברא אית ליה", כך נתרבו הספסלים עד אפס מקום בהיכל שיעורי תורה הגדול של בית הכנסת מוסאיוף. בשנים האחרונות, רבים בקשו – ביניהם דרשנים, רבנים ועמך ישראל הרוצים ליהנות מנועם תורתו של הרב, להעלות את החידושים שנאמרו בשיעורים למען יעמדו ימים רבים.

הרב רבי יעקב ישראל פוזן - האמון על חכמה זו משכבר הספרים, לקח על עצמו את המשימה וביד אמן, הוציא את הכרך הראשון בסדרת הספרים "דורש ציון" – לקט מדרשותיו של הרב שליט"א שנאמרו במרוצת השנים על חומש בראשית. הספר קיבל את המלצתו הנלהבת של הרב שליט"א.

בד בבד ידידנו הרב נחום סילמן שליט"א, שסייע בעריכת הכרך, הביאנו אל בית מדרשו של הגרב"צ והטעימנו מעט מנופת הצופים מהלקחים, המשלים והמעשים הרבים. להלן מבחר טעימות מאלו האחרונים, טעמו ותחי נפשכם.

מכה עצמית כואבת

הגמרא אומרת כי אם רוצים ללכוד את הדג, אפשר ללכודו רק דרך הפה. זורקים לו חכה עם פיתיון, וכאשר הוא רוצה לאכול את הפיתיון – הוא נלכד

הגרב"צ מוצפי שליט"א כבר נודע עשרות בשנים בדרשותיו המלהיבות, המלאות וגדושות בדעת, חכמה ומוסר בדרך הפרד"ס ובשילוב מעשים ועובדות נדירות מרבתינו מאורי המזרח זי"ע שאותם זכה לשמש.

כבר בגיל שבע... עמד הרב בפעם הראשונה ודרש בפני הציבור בבית הכנסת אהל רחל לעדת הבבלים ברח' דוד ילין בירושלים.

לפני קרוב ל-30 שנה הגיעו לביתו של הרב משלחת רבנים ובקשו שיתחיל למסור שיעורים קבועים בפרשת השבוע בבית הכנסת מוסאיוף בשכונת הבוכרים בירושלים. הרב בהתחלה סירב, אמר כי המקום שוקק מתפללים אינסטנט, שכל מטרתם להתפלל באופן הכי מהיר ולהמשיך בעיסוקיהם, אך הרבנים התעקשו ולחצו, עד כי מיד יצאו יחד לעבר בית הכנסת והתחיל השיעור הראשון.

בשיעור הראשון השתתפו 22 אנשים. בשיעור השני 45 אנשים ובשיעור השלישי קרוב ל-100 איש. השמועה על השיעורים המרתקים והשובים את כל שומעיהם עשתה לה כנפיים ו"חברך

הגרב"צ מוצפי שליט"א // צילומים: פלאש 90

במכה עצמית כואבת!

הרי לנו לימוד מוסר מדגים! זה מסוכן לגעת בזולת, זה כמו לגעת באש! הקב"ה נתן חכמה לבעלי החיים, כל אחד והתכונה המיוחדת לו, ונתן חכמה בלב האדם ללמוד מהם. על ידי התבוננות בכל בעלי החיים - "נעשה אדם".

הציפור שטיילה על לוחות הברית

סיפר לי מו"ר אבי ז"ל (המקובל הגה"צ רבי סלמאן מוצפי זיע"א), כי זכור לו שבהיותו ילד בן חמש, נכנסה ציפור לבית הכנסת הגדול בבגדד. היה זה בית כנסת גדול מאוד, שהכיל שלושת אלפים מקומות ישיבה, והציפור נכנסה והתיישבה על ארון הקודש. היה זה זמן מה לפני תפלת מנחה. על הארון עמדו "שני לוחות הברית", וראו את הציפור "מטיילת" על האותיות. ניתן היה לראות איך היא מטיילת על כל אות, מתחילתה ועד סופה, החל מהאות א' של "אנכי" עד לאות ד' של "לא תחמד". כשסימה - עשתה הקפה שניה, ואף שלישית.

כולם הבינו שיש דברים בגו, ובאו וספרו זאת לבן איש חי. הוא הגיע לבית הכנסת, לתפלת מנחה, התבונן בציפור ושתק. לאחר כמה דקות הורה לקרוא לכל תושבי העיר, גם ליושבי הקרנות, לבוא לבית הכנסת. כולם ראו עין בעין את המראה המפליא.

אמר להם הבן איש חי: "אתם לבטח זוכרים את איש פלוני, שנפטר לא מכבר. אתם לבטח זוכרים כיצד היה נוהג לשתות לשכרה, ובזמן שכרותו היה מוציא מפיו נאצות, קללות ושבוועות שקר, ולעתים אף מטיח דברים כלפי מעלה. גלגלו אותו בתוך ציפור זו, שתבוא ותנשק את לוחות הברית, וכך יהיה לנשמתו תיקון, ואתם כולכם תשמעו ותיראו!"

לאחר תפלת ערבית יצאה הציפור מבית הכנסת ועפה לה לדרכה. ולמדנו מכאן כי גם אצל בעלי החיים, אם לפעמים רואים אותם מתנהגים בצורה מזוהה - זה לא בחינם! אנחנו לא מבינים בסודות האלו. מכל מקום כל הבריאה כולה מהללת את ה', עושה את תפקידה בעולם, "ואתה מחיה את כלם".

הרמ"ק [רבי משה קורדוביר] זצ"ל סיפר מעשה שראה בעיניו בעיר העתיקה בצפת. היה איש אחד שהיה קם כל בוקר לתפילה בעלות השחר, ובמשך שבועיים-שלושה, כשהיה יוצא מביתו לבית הכנסת, היה רואה כלב שחור גדול שמנסה להיכנס לתוך ביתו. בכל פעם היה מגרש אותו

ונועל את הדלת אחרי צאתו. בוקר אחד הוא לא הבחין בכלב, וכשפתח את הדלת לצאת, הצליח הכלב להיכנס פנימה. הוא קפץ על האישה, ונשך אותה עד שמתה! ספרו את המעשה לרמ"ק, והוא אמר: הלא תדעו כולכם כי לפני חודש נפטר כאן איש פלוני. איש זה חטא עם האישה הזאת, לאחר שזו פיתתה אותו לעברה. והיות שלא היתה לו מנוחה, הוא התגלגל בכלב הזה, כדי לקחת את האישה מן העולם, ושתבוא אתו לדין ותעיד שהיא פיתתה אותו. אלו דברים נוראים!

מעשה דומה ארע באיזמיר והגאון רבי חיים פלאג'י ע"ה גזר ביטול מלאכה בעיר. כל אנשי העיר התאספו בבית הכנסת, אמרו תהלים פסוק בפסוק, ורבי חיים נשא דבריו ואמר: הכתוב אומר (תהלים ט, יז - יח) "נודע ה' משפט עשה בפעל כפיו נוקש רשע הגיון סלה. ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלקים", הרבה אנשים עושים עברות ולא קורה להם כלום! הרבה אנשים שחללו שבת בפעם הראשונה היו בטוחים ש"השמים יפלו", ולבסוף לא קרה כלום! ואז הם המשיכו לחלל עוד פעם, ועוד פעם, עד שנעשית להם כהיתר. כי כך מנהיג ה' את עולמו: מעלים עין ולא מעניש את החוטא מיד!

אבל יש לפעמים ש"נודע ה' משפט עשה" - רואים שהקב"ה עושה משפט. מתי? כאשר "בפעל כפיו נוקש רשע" - כאשר רשע מכין פצצה, והיא מתפוצצת לו ביד! או אז "הגיון סלה" - כולם רואים, מבינים ונבהלים. לא כן כאשר "ישובו רשעים לשאולה" - כאשר הרשע מת על מיטתו, בגיל שמונים שנה ולא רואים שקרה לו משהו חריג, או אז "כל גוים שכחי אלקים" - כשלא רואים את הדין כאן, בעינים, לא מתעוררים לזכור את אלוקים.

הזהר הקדוש אומר, שכל מי שהולך לישון בלילה מתוך תשובה על מה שעשה במשך היום, מתבונן ומתחרט על מעשה לא טוב שעשה, או על מילה מיותרת שהוציא מפיו - הריהו "מרא דחושבנא", והוא לא ישן עד שהקב"ה קורא לו "צדיק גמור", וכשהשטן בא בלילה לקטרג - אומר לו הקב"ה "כבר כפרתי לו!" בשל כך כתב הרב חיד"א שאפלו בשבת ויום טוב, שלא אומרים בהם וידוי, מכל מקום טוב שאדם יהרהר בתשובה, כי אז השטן לא יכול לקטרג עליו.

הרב שנדר לעילוי נשמתו

לפעמים מגיע אדם ומציג את עצמו: "אני נכד של הרב ההוא ונין של הרב ההוא..." צריך ללמד מנח שלא יחס את עצמו

לאחרים, אלא דאג למעשים שלו!

רבי חיים מברסק זצ"ל היה בקיא בכל התורה כולה - בבלי וירושלמי עם כל הראשונים והשולחן ערוך. פעם שאלו אותו: על מה צריך לשים דגש ביותר, והשיב: "אני כל חיי עובד על זה שלא אצטרך להשתמש ב'ברא מזכה אבא'... שלא אצטרך לילדים שלי... כי גם אם הבנים שלי יעשו צדקה בממון שאני הנחתי להם, ואפילו אם אני צויתי אותם לעשות זאת - מכל מקום זו מצווה שלהם ולא שלי. רק התורה שאני לומד בחיי, והמצוות והמעשים הטובים שאני עושה בחיי - הם נטו שלי, ואף אחד לא יכול לקחת אותם ממני. אני רוצה להיכנס לגן עדן בקומה זקופה בזכות עצמי".

רבי מאיר ועקנין מטבריה היה נוהג לשבת בקבר רבי מאיר בעל הנס, לתרום צדקה ולומר: "הריני נודר צדקה לעילוי נשמתו..." זכרוננו ששמעתי אותו כילד וקצת נבהלתי. מה פרוש 'לעילוי נשמתו'? הרי האר"י הקדוש כתב שנותנים צדקה בשביל המתים, אז איך הוא נותן צדקה לעילוי נשמתו, והוא עדיין חי? רק אחר כך הבנתי, שהאדם מצווה לתת בחייו, ועל ידי כך הוא מעלה את נשמתו.

כמה עצוב לחשוב על אדם שעבד כל ימי חייו בשביל אשתו, בשביל בניו, בשביל נכדיו וניניו, ומילא עבורם את חשבונות הבנק, והוא עצמו עולה בסוף למעלה בחוסר כל... כל החיים הוא בטוח שיספיק ללמד ש"ס ארבע פעמים, וזהו שלוש פעמים, אבל אז מגיע מלאך המוות ואומר לו: "זהו. עכשיו הגיע זמנך".

כל עוד אנו חיים - באפשרותנו לדאוג לעצמנו שלא נעלה בחוסר כל. אל נא נזניח את עצמנו, ואל נא נסתמך על עזרת אחרים בעניינים הנוגעים לנו לנצח נצחים.

כך למדו אצל רבי עבדאללה סומך

רבנו עבדאללה סומך זצ"ל, בעל ה"זבחי צדק" ורבו של ה"בן איש חי", היה איש קדוש ונורא ושימש כראש הרבנים בבבל. עד זמנו היה מקובל שהילדים למדו ב'חדר' פרטי, שנקרא בערבית 'כותאב'. המלמד היה פותח בחצרו חדר ומלמד שם תלמידים, ובראש חודש היו הורי התלמידים משלמים את שכרו. בליל ראש חודש היה המלמד מרוצה מהחיים... הוא ידע שמחר הוא עתיד לקבל את הכסף שלו. אם הילד לא היה מביא כסף - הוא היה חוזר הביתה בלי חוכמות... מי שיצא מסכן היו בני העניים, שהיו משוטטים ברחובות במקום ללמוד, ולמרבה הצער, רוב הילדים

היו כאלו.

בא רבי עבדאללה סומך ופתח תלמוד תורה ציבורי, שנקרא "בית מדרש בית זילכה". הוא תרם מכספו בניין של שלוש קומות, והודיע כי הלימודים חינם אין כסף. בתוך חמש שנים מנה תלמוד התורה כחמשת אלפים תלמידים! רבי עבדאללה דאג להביא להם את המורים המובחרים ביותר, והוא דאג לממן את משכורתם. במשך הזמן התרחב המוסד, ורבי עבדאללה לא הצליח להחזיק את כולו על חשבוננו, לכן נקבע "מס הגאבילה" - כל אחד מבני הקהילה היה מעלה מס על כל קילוגרם בשר, והכסף הלך לקופת הקהילה לצורך מימון משכורות המורים ואחזקת המוסד.

רבי עבדאללה נהג לעקוב מקרוב אחרי מפעלו הגדול, שממנו יצאו תלמידי חכמים גדולים שהאירו את כל העולם בתורתם, כמו ה"בן איש חי" זצ"ל, ועוד. למרות עיסוקיו הרבים היה מסתובב בכל יום כשעה בין החדרים לבדוק אם המלמדים מדייקים בדבריהם, ואינם טועים ומטעים את הילדים הצעירים, וכן אם התלמידים מתקדמים ויודעים את חומר הלימודים. הוא היה בודק לא רק באופן גלוי, אלא גם בסתר - עומד מאחורי החלונות ומאזין

למורים המלמדים.

פעם אחת עבר ליד אחת הכיתות ושמע את המלמד אומר שלבן אמר ליעקב: "אך עצמי ובשרי אתה", ולכן "וישב עמו חדש ימים". המלמד שאל: למה ישב אתו יעקב רק חודש ימים? והביא את המדרש שאומר שלבן רשע היה, ויעקב ידע ברוח קודשו שהוא עומד להיות אביהם של שנים עשר שבטי קה. אמר יעקב: אני אגדל אותם בבית של לבן? הרי לבן רשע הוא!

שמע רבי עבדאללה - והדברים לא נשאו חן בעיניו. הוא מיהר להיכנס פנימה, וכולם עמדו ביראה. מראהו היה מפחיד ומעורר יראה, ולא היה מי שלא רעד מפניו. פנה רבי עבדאללה אל המלמד ושאל אותו: "מה אתם לומדים?" אמר לו. "ומה הסברת לילדים?" המשיך לשאול, והמלמד חזר על הסבר המדרש. אמר רבי עבדאללה: "לא כך לומדים!"

הוא פנה אל הילדים ואמר להם: תחזרו אחרי - ואז החל לצעוק: "לבן רשע היה". התלמידים חזרו: "לבן רשע היה". "ואמר יעקב" - ואמר יעקב. "איך אגדל שנים עשר שבטים בביתו ומה יהיה עמהם?" - והתלמידים חוזרים בצעקות גדולות: "איך אגדל שנים עשר שבטים בביתו, ומה יהיה

עמהם". "לכן הלך וגר במדבר בתוך אהל" - והתלמידים אחריו בקולי קולות: "הלך וגר במדבר בתוך אהל".

"כך צריך ללמד" - פנה רבי עבדאללה אליהם - "צריך להחדיר את הדברים לילדים, להכניס להם לתוך הנשמה, כדי שייכנס להם בדם שאי אפשר לחיות עם רשע! אי אפשר לחיות בבית של רשעים! מוטב לגור במדבר ולסבול, ובלבד שלא לחיות בכפיפה אחת עם רשעים! יעקב אבינו אמר: 'ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני' - במדבר. נשותיו גרו באהלים - אהל רחל ואהל לאה, אף שללבן היו בתים מפוארים, ובכל זאת העדיף יעקב כך, ולא לגור עם לבן!"

מכאן למדנו, שבכל הנוגע לחינוך ולכבוד שמים, צריך להחדיר בכל הכח. אין שום עניין לשמר על לשון נקיה, אלא יש לצעוק ולומר באופן הברור והנחרץ ביותר: טמאים הם לכם, כדי שלא יהיה שום ספק שצריך להתרחק מכך.

בישיבת רחובות הנהר

כל אחד יש לו כוחות לפי שורש נשמתו ומקור מחצבתה. הגאון הקדוש רבי חיים שאול הכהן דויק זצ"ל

היה ראש המקובלים של ירושלים. שמו יצא מסוף העולם ועד סופו. הגאון רבי יוסף חיים היה עומד אתו בקשר מכתבים בענייני קבלה, והעיד עליו שהוא ענק שבענקים.

בעשרים שנותיו האחרונות, איבד רבי חיים שאל דויק את מאור עיניו. הדבר קרה לאחר שחלה בעיניו ורופא ערבי נתן לו תרופה שסימאה את עיניו. אך הוא ידע את כל התורה בעל פה, וכל הכוונות היו חקוקות במוחו.

מו"ר אבי זצ"ל הגיע לארץ ישראל בהיותו בן עשרים וחמש, וסמוך לבואו הלך לבקר את רבי חיים שאל דויק. לרבי חיים שאל היתה ישיבה בשכונת הבוכרים, "רחובות הנהר", אשר למדו בה עשרות חכמי קבלה, ענקים שבענקים, כמו רבי יעקב מונסה, כמו רבי אליהו מערבי, רבי שלמה משיח, רבי יששכר אבועיז, חכם אפרים הכהן, הרב סולימן אליהו, ועוד גדולי עולם.

סיפר לי מו"ר אבי שהוא ניגש אל רבי חיים שאל ושאל אותו איזו שאלה בקבלה. אמר לו רבי חיים שאל: הבא לי ספר "דברי שלום". אבי הלך לארון הספרים והביא משם את הספר. אמר לו רבי חיים שאל: פתח בעמוד מ"ו. אבי החל לדפדף בספר דף אחר דף, בינתיים חלפו כמה שניות ועדיין לא הגיע לדף המבוקש. רבי חיים שאל היה זריז מאד, והוא לא היה מרוצה מקצב הדפדוף של מו"ר אבי... הוא נטל מידו את הספר, דפדף במהירות והגיע לדף המבוקש, הצביע על השורה בדף ואמר למו"ר אבי: "הנה, כאן תמצא תשובה לשאלתך!"...

יש כאלה שיש להם עיניים לראות ואינם

הגה"צ רבי שלמן מוצפי זצ"ל ועימו להבחל"ח הגר"ד בצרי שליט"א

שעשה רבי יהודה פתיה?" אמר להם: "אין זה עניין של גדלות, אלא הדבר תלוי בנשמת האדם". "הרוח של רבי יהודה פתיה" – אמר רבי חיים שאל – "נמצאת בגבול שליד המזיקים והחיצונים, החיצונים יראים מפניו, ולכן הוא יכול לפעול כנגדם. אבל הרוח שלי נמצאת במקום אחר, רחוק מהם, לכן אינני מתאים לפעול בזה כפי כוחו של רבי יהודה".

לצפות בהר הבית, כדאי?

רבי יעקב זריהן זצ"ל, בעל שו"ת "בכורי יעקב", היה גאון עצום, ושימש כרבה של טבריה. מכל העולם כולו היו מגיעים חכמים גדולים לשחר את פניו. כולם העריצו אותו, אשכנזים וספרדים כאחד. רבי יעקב היה מפלפל גדול, בקי בעל פה בכל התלמוד ובפוסקים ישר והפוך.

באחד הימים בא לבקר בכותל המערבי וחשקה נפשו ביותר לראות את הר הבית. הלך לביתו של מוסלמי שגר שם, שילם לו כמה גרושים, וביקש ממנו להיכנס ולהתבונן מחלונו הצופה על הר הבית. המוסלמי הכניס את הרב היהודי, ומרב חשקו להגיע לשם כתב הרב: "ועמדתי שם בתוך החלון ובלתי כוונה ירדו רגלי מהחלון אל הקרקע, הינו לפני מכותל המערבי" – ומיד החזיר רגליו, ותיקן את החטא שקרה לו בשגגה, שהרי בכך הוא נכנס לאוויר של הר הבית, משום שלא היה שם מרחק או גדר בין קיר הבניין להר הבית עצמו.

טמאי מתים אסורים להיכנס גם לאוויר של הר הבית. השר משה מונטיפיורי חשק מאוד להגיע להר הבית, לשם כך שכר בכסף מלא שני מוסלמים שהכניסו אותו להר הבית על גבי שידה הקשורה למוטות. רק אחרי שעשה זאת נודע לו למפרע שגם דבר זה אסור, משום שאסור לטמא מת להיכנס לחלל הר הבית. מסיבה זו גם לטוס בגובה רב מעליו – אסור. ישנם מקומות שטבול יום יכול להיכנס בהם, אבל כיום אין אנו יודעים את המדידות המדויקות, לכן אסור בכלל להיכנס, ממש כפי שאדם נזהר שלא להיכנס לספק כרת של אכילה ביום הכיפורים או נדה חלילה וחס.

עם זאת, להסתכל על הר הבית ממרחק זה דבר גדול ביותר. כיום יש כל מיני מקומות שבהם ניתן לראות את הר הבית – מהר הצופים, ממלון הייט, ועוד מקומות.

כשאדם רוצה לספוג קדושה או שהוא רוצה להחזיר בתשובה מישו, או לדבר עם בנו דברים שנכנסים אל הלב, כדאי ללכת למקום שמשם רואים את הר הבית ולומר כמה מזמורי תהלים. עצם הראיה של

המקום שממנו יצאה נשמתו, בכוחה לעורר את האדם לתשובה, ואף אחד לא יכול לדעת מה פועל לפעמים על האדם ומתי.

עם הארץ מלא סתירות

כך דרכו של עם הארץ, הוא חושש מעבירה מסוימת, ומעבירה שניה לא.

סיפור מעין זה סיפר לי מו"ר אבי, עליו השלום, אשר היה תלמיד נאמן של המקובל רבי יהודה פתיה, עליו השלום, בעודו בעיראק.

אנשי העיר הגויים, ויהודים עמי הארצות בעקבותיהם, היו מבזבזים את זמנם לריק בבתי קפה, שם היו משחקים קלפים ומספרים זה לזה סיפורי מעשיות. כל היום היו יושבים ומקשקשים זה עם זה.

שני בתי קפה עיקריים היו שם – "בית הקפה הגדול", שהיו יושבים בו קרוב לחמשת אלפים איש, ו"בית הקפה הקטן" שהיו בו רק אלף וחמש מאות יושבי קרנות, ולכן נחשב בעיניהם קטן.

ישב אדם עם חברו, שיחק אותו במשך עשר שעות, וסיפר לו סיפורים במשך חמש שעות. אחרי חמש שעות נגמרו הסיפורים, מה יעשו שני הבטלנים?

פשוט, ימציאו סיפורי אלף לילה ולילה חדשים, שלא היו ולא נבראו...

כדי שיאמינו לסיפורים, היו אנשים נשבעים שבועת שקר, שסיפורי הבדים שלהם היו וגם נבראו.

אף ה"בן איש חי" זצ"ל הוכיח את אנשי המקום על שבועות שקר ועל איבוד הזמן.

ומנין לי זאת, והרי לא הייתי שם בימיו?

לפני יותר משלושים שנה בא מבגדד נכד של ה"בן איש חי", עליו השלום, והביא אתו ארגז מלא כתבים של ה"בן איש חי". הוצאנו לאור כמה ספרים של ה"בן איש חי", ביניהם ספר "ברכת חיים" על ההפטרות, "כתר מלכות", "עטרת תפארת", וכן "חוקי הנשים" – הלכות ומנהגים ומוסר ששייכים לנשים.

בין דפי הספרים היו גם פנקסים וניירות ישנים, שהתפוררו למגע יד. בדפים הללו היה הרב כותב לעצמו נקודות חשובות, שעלו באמצע השבוע, ומן הראוי יהיה לדבר עליהם בדרשה בשבת. לדרשתו של ה"בן איש חי" בשבת קודש היו באים כחמשת אלפים איש. מן הפנקסים והדפים יכולתי ללמוד, שה"בן איש חי" הרבה לעורר על חומרת העוון של שבועות שווא ושבועות שקר, על איבוד הזמן בבתי הקפה, ועל דיבורים בטלים וליצנות.

לכל מדינה ועיר יש המחלה שלה, ושם היו נגועים ביותר בשני הדברים הללו.

אנחנו חוזרים אל מו"ר אבי, שהיה יושב

כה אמר מרן ראש הישיבה

ביאר מורנו ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצ"ל: אדם שעובד במפעל מהשעה שמונה בבוקר, ויום אחד הוא הגיע לעבודה רבע שעה לפני הזמן, כלום יכול הוא לבוא לבעל הבית ולדרוש תוספת תשלום על כך שהגיע לפני הזמן? התשובה היא: לא! את בעל הבית לא מעניין שום דבר זולת זאת שהעובד יתחיל את עבודתו בשעה שמונה! לפי זה

הוא יקבל את משכורתו. אם הוא הגיע ברגל או באוטובוס, אם הוא הלך מהר או לאט – דברים אלו אינם מעניינים את בעל הבית! אצל הקב"ה אין הדבר כן. השכר אינו רק על עצם העבודה, הלימוד, אלא, אם אדם השכים לקום, אם אדם הקדים לבוא לבית המדרש, אם אדם התאמץ ורץ – על הכול הוא מקבל שכר!

השיב לו הרב, "תגיד לחברך שעליו לתקן כך וכך"...

לאחר מכן, ליווה אותו רבי צבי פסח פרנק אל הדלת, ואמר לו: "תגיד לחבר שלך, שיכול הוא לבוא בעצמו, ולהגיד שחבר שלו שלח אותו..."

אותו יהודי עם הארץ, שמע את העצה מהרב פתיה, לא היה תמים כל כך, והוא שב לביתו אבל וחפוי ראש, אך את דבר הנדר לא הסכים לגלות.

חלפו ימים מספר, ושוב הגיע האיש אל הרב. "אני לא יכול לעמוד בזה", הוא אמר. "אני מוכרח לקבל התרה".

"כדי לעשות התרה, אתה חייב לגלות מהו הנדר", שב הרב ואמר בסבלנות מרובה.

נאנח האיש אנחה גדולה ומרה, ואמר, "יהא אשר יהא, לא אוכל להמשיך לחטא בשבועתי", וגילה האיש לרב, שחטא, לא עלינו, באשת איש. יום אחד התברר לו עד כמה חמור העוון הזה, וכיוון שכך, קפץ ונשבע שיחדל מפשעו.

הבעיה – אמר האיש לרב – שאינו מצליח לעמוד בכך, והוא שב לחטאו, אבל לבו נוקפו על השבועה שאינו מקיים...

הוא דואג ומתייסר מחמת השבועה, אך אינו חושש מעוון אשת איש, שהוא משלושת האיסורים החמורים ביותר שהם ביהרג ואל יעבר, ומתחייב העובר על זה כרת ומיתת בית דין.

כך גם המצרים היו מסוגלים לרצוח בשלוות נפש גמורה, שהרי: "ואמרו אשתו זאת, והרגו אתי ואתך יחי", אבל על גילוי עריות לא היו עוברים בשום אופן.

אברהם אבינו ידע זאת, ועל כן אמר לשרה אמנו: "...אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללק".

חומר למחשבה.